

ANALIZA VPLIVOV TURIZMA

februar 2023

Občina Radovljica se je v letu 2019 vključila v Zeleno shemo slovenskega turizma (ZSST), z namenom, da s pomočjo mednarodno priznanega orodja za razvoj zelenih destinacij vzpostavi trajnostni model turizma, ki bo valoriziral potenciale (naravne, družbene, kulturne) in jih povezal v edinstveno ponudbo zelene turistične destinacije Radol'ca pristno sladka.

Znak destinaciji nalaga redno analiziranje vplivov turizma na področje kulture, narave ter družbe.

Sledečo analizo smo pripravili s pomočjo virov:

- Poročilo zelenih aktivnosti 2020-2022
- Turistična strategija Občine Radovljica 2023-28
- Razvojni program Občine Radovljica 2030
- Letna poročila JZTKR
- Popis kulturne dediščine in naravnih vrednot območja
- Analiza stanja iz leta 2019
- Ankete med lokalnim prebivalstvom (avgust 2022)
- Opažanja na terenu

Krovni zeleni nagovor destinacije:

Radovljica z okolico je **preplet varnega in zdravega okolja, neokrnjene narave ter bogate kulturne dediščine**. Delujemo po trajnostnih načelih in smo hkrati predani nenehnim zelenim izboljšavam. V zeleno delovanje vključujemo prebivalce, obiskovalce ter gospodarstvenike.

Ljubimo našo zeleno naravo, ki nam daje navdih za ustvarjalnost in elan za dosežke svetovnega slovesa. **Spoštljivo ravnamo s kulturnimi zakladi, ki so naša vez s preteklostjo in naše darilo zanamcem**. Prav poseben odnos imamo do kranjske sivke, marljive čebele, ki ima tu svoj dom.

Radovljica je prijazna do domačinov in obiskovalcev. Tu ne tekmuje kdo bo prvi in najboljši, ampak se v želji po izboljšavah povezujemo. Tu uživamo v pristnih sladkostih življenja, v vrhunskih kulinarčnih stvaritvah ter v pogledih na čudovite Alpe ki nas obdajajo.

VPLIV TURIZMA NA NARAVO

Vpliv turizma na naravo je v večjem delu destinacije pozitiven. Težave se pojavljajo na območjih, ki so v glavni sezoni (julij-avgust) zelo obremenjena s turisti.

V analizi smo zaznali tri problematična območja:

1. **reka Sava Bohinjka** že ko priteče iz sosednje destinacije Bled (domnevno zaradi neprimerne/nezadostne čistilne naprave na Bledu)

2. **pas ob reki Savi Bohinjski** zaradi prevelikega prometa po makadamski cesti Lancovo – Bodešče v času poletne sezone (vezano na obremenjeno cesto Lesce-Bled)
3. **dolina Draga** ob poletnih pohodniških konicah zaradi velike obremenitve s prometom

POZITIVNI VPLIVI TURIZMA NA NARAVO:

- ozaveščanje turistov/obiskovalcev o biotski raznovrstnosti na tematskih poteh
- ker je narava pomemben motiv prihoda turistov, se tudi vsi zaposleni v turizmu zavedajo pomena njenega ohranjanja in k temu spodbujajo širšo skupnost
- prihodi turistov in njihovi pozitivni odzivi na naravo večajo spoštovanje lokalnega prostora tudi s strani domačinov, ki jim je sicer narava nekaj samoumevnega
- usmerjanje toka obiskovalcev na urejene poti in s tem zmanjšanje obremenitve ostale narave
- promocija območij prispeva tudi k osveščanju o pomenu le teh za človeka/okolje
- razvoj turizma prinaša strateške odločitve kje se območje odpira obiskovalcem in kje ne, kar pomeni, da se glede na to tudi sprejemajo akcijski načrti
- reke oz. vodotoki na območju so naravne vrednote, ki se z razvojem turizma še bolje ščitijo, sprejemajo se ukrepi za ohranjanje, opazovanje rastlinstva in živali - prispevek lokalnega prebivalstva k spoštovanju narave;
- ohranjanje kmetijskih površin, zeliščnih vrtov, sadovnjakov kot posledica spodbujanja lokalne ekonomije v kulinarčnih produktih
- ker je turizem pomembna gospodarska panoga v občini, ima v vsakoletnem proračunu namenske postavke za izgradnjo turistične infrastrukture (vzdrževanje poti)
- možnost pridobivanja nepovratnih sredstev za urejanje poti in narave z naslova razpisov za razvite turistične destinacije

NEGATIVNI VPLIVI TURIZMA NA NARAVO:

- hrup in vznemirjanje živali
- onesnaževanje območij in zraka zaradi več prometa, smetenje v naravi
- nekontrolirano pobiranje plodov in uničevanje podrasti
- izkoriščanje kmetijskih zemljišč za namen turizma
- stihijska gradnja nastanitvenih kapacitet na podeželju in s tem povezana nova podoba krajine
- povečuje se količina odpadne vode
- divje kampiranje in parkiranje
- estetsko neprimerne atrakcije (npr. Dino-park)

Iz stanja na terenu je zaznati, da je večji del negativnih vplivov rezultat tudi lokalnega prebivalstva. Negativne vplive turizma smo naslovili v Turistični strategiji Občine Radovljica 2023-2028, kjer se predvideva boljši nadzor nad divjim parkiranjem, ureditev več parkirišč, javnih WC-jev ter še naprej spodbujanje trajnostne mobilnosti in nadgradnja produktov v smeri trajnosti. Kot enega od ukrepov smo zapisali tudi ohranjanje kmetijstva ter predvsem dati prednost višanju kakovosti obstoječih nastanitvev pred gradnjo novih.

VPLIV TURIZMA NA KULTURO

Turizem na kulturo vpliva pozitivno, saj se s sredstvi od turistične takse in s prilivom s strani turistov tudi v privatnem sektorju ponuja več možnosti po obnovah kulturne dediščine. Spoštljiv odnos in navdušenje nad dediščino s strani turistov spodbuja domačine k njenemu ohranjanju.

POZITIVNI VPLIVI TURIZMA NA KULTURO:

- ohranitev, valorizacija in prezentacija dediščine v muzejih
- oživljanje dediščine s prireditvami in novimi vsebinami
- prenašanje nesnovne dediščine na mlajše rodove preko dogodkov in promocijskih aktivnosti
- ozaveščenost lokalnega prebivalstva in obiskovalcev o pomenu in vrednosti dediščine
- ohranjanje identitete prebivalcev destinacije
- namenska poraba prihodka od turistične takse za obnove dediščine in prireditve
- oživljanje dediščine za namen turističnih ogledov (npr. ročno kovanje v vigenjcu)
- uporaba nepremične dediščine v turistične namene (oddajanje sob, gostinski obrati...)
- označevanje ter informiranje o dediščini s tablami na tematskih poteh, v krajih
- spodbujanje obiska dediščine in s tem povezan prihodek od vstopnic v muzejih
- motivacija za prodajo izdelkov, ki so rezultat tradicionalnih tehnik (lectarstvo, umetniško kovaštvo, panjske končnice) in prodaje replik dediščine kot spominkov turistom
- možnosti izobraževanj in zaposlitev na področju kulturnega turizma, vodenja, rokodelstva
- možnost pridobivanja nepovratnih sredstev za projekte kulturne dediščine z naslova razpisov za razvite turistične destinacije
- interes lokalne skupnosti po obnovah in ureditvah kulturne dediščine

NEGATIVNI VPLIVI TURIZMA NA KULTURO:

- onesnaževanje in smetenje v okolici nepremične kulturne dediščine
- uporaba dediščine v nekontrolirane namene (npr. plezanje po ruševinah gradov)
- neprimerno nameščanje tabel na objekte dediščine
- ne-estetske in nestrokovne rešitve ob ali na objektih s strani turističnih ponudnikov

MOŽNI NEGATIVNI VPLIVI V PRIHODNJE:

- sprememba ali izguba avtentičnosti v primeru vnosa tujih tradicij (npr. haloween)
- izguba avtentičnosti v primeru dajanja prednosti turizmu pred tradicijo (npr. dopolnjevanje avtohtonih običajev s turističnimi vsebinami)
- vandalizem
- preobremenjenost objektov in s tem povezane možnosti poškodb dediščine

VPLIV TURIZMA NA DRUŽBO

Tudi tu je zaznati več prednosti kot slabosti. Ključne slabosti za družbo so rezultat velike poletne sezone, ko pa se ustvari tudi levji delež pozitivnih ekonomskih vplivov. Ker je to obdobje kratko, je zaenkrat še vzdržno, nujno pa je imeti v mislih možne negativne vplive v prihodnje.

POZITIVNI VPLIVI TURIZMA NA DRUŽBO:

- krepitev lokalne zavesti in skupnosti
- možnost zaslužka v turizmu kot glavnega ali postranskega vira prihodka
- več prireditev, ki so namenjene tudi lokalnim prebivalcem

- možnosti počitniškega dela za mlade in velike možnosti zaposlitev v panogi turizma in gostinstva
- infrastruktura ki jo uporabljajo tako turisti kot domačini (javni WCji, tematske poti, ...)
- prihodek od turistične takse se usmerja tudi v projekte za domačine
- boljše poslovanje celotne skupnosti, boljše ekonomsko stanje, boljša kakovost bivanja
- nove infrastrukturne naložbe za domačine in turiste
- nove zaposlitve in možnosti samozaposlitev
- nove poslovne priložnosti za podjetja, razvoj turističnega podjetništva
- nadgradnja kmetijske dejavnosti s storitveno (povezovanje z gostinci, turistične kmetije, dopolnilna dejavnost na kmetiji), možnost razvoja dejavnosti na podeželju
- obnavljanje stanovanjskega fonda in fonda v mestu za potrebe prenočitvenih kapacitet
- multiplikativni učinki turizma v lokalnih trgovinah, kozmetičnih salonih, ...
- urejene pohodne poti in smerokazi olajšajo poti tudi domačinov in jih spodbujajo k pohodništvu in s tem krepijo zdravje
- lepši izgled kraja zaradi vlaganj v obnovo infrastrukture

NEGATIVNI VPLIVI TURIZMA NA DRUŽBO:

- sezonske ali druge kratkotrajne zaposlitve
- pomanjkanje parkirnih mest za lokalno prebivalstvo na račun turistov
- nedostopnost nekaterih točk zaradi turistične namembnosti (npr. poleti Šobec)
- pomanjkanje delovne sile v času glavne turistične sezone,
- preobremenjenost javnih prevozov v času poletja (relacije LJ-Radovljica-Bled in nazaj)
- višja cena stanovanj zaradi dajanja nepremičnin v najem turistom
- prometne težave: močno povečan promet na cesti Lesce–Bled, obremenitev lokalne ceste Lancovo–Bodešče, povečan promet po lokalnih cestah in cestah skozi vasi do večjih turističnih kapacitet (npr. Globoko)
- obraba infrastrukture
- večji pritisk na javno zdravstvo in javno infrastrukturo v času turistične sezone

MOŽNI NEGATIVNI VPLIVI V PRIHODNJE:

- večje nezadovoljstvo lokalnega prebivalstva zaradi onesnaževanja okolja, hrupa, prometa
- več prometnih nesreč
- ekonomska neenakost in neuravnotežen razvoj občine (dohodek iz turizma se ne porazdeli enakomerno)
- nezadostno število razpoložljivih stanovanj zaradi preusmeritve v turizem
- nedostopnost do kulturne in naravne dediščine zaradi širitve turizma

Večji del negativnih vplivov na družbo je vezan zgolj na glavno poletno turistično sezono, zato je to eden ključnih izzivov nove turistične strategije destinacije. V njej naslavljam negativne izzive z aktivnostmi, ki bodo obiskovalce privabljale tudi v času izven glavne turistične sezone in aktivnostmi, ki jih bodo po destinaciji bolje razpršile. K zmanjšanju negativnih vplivov bodo pripomogle predlagane infrastrukturne rešitve, predvsem pa stalno spremljanje mnenja lokalnega prebivalstva in hitro ukrepanje v primeru poslabšanja stanja.

Poročilo pripravila:

Kaja Beton, zelena koordinatorica destinacije